

Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазирининг
2025 йил "23" июндаги
180-сонли буйруғига
илова

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ
РЕСПУБЛИКА ШОШИЛИНЧ ТИББИЙ ЁРДАМ ИЛМИЙ МАРКАЗИ

« БОШ МИЯНИНГ ЛАТ ЕЙИШИ ВА ЭЗИЛИШИ »

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ТОШКЕНТ 2025

«ТАСДИҚЛАЙМАН»»

Республика шошилишч тиббий
ёрдам илмий маркази директори

Алимов Д.А.

май 2025 йил

«БОШ МИЯНИНГ ЛАТ ЕЙИШИ ВА ЭЗИЛИШИ»

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ТОШКЕНТ 2025

«БОШ МИЯНИНГ ЛАТ ЕЙИШИ ВА ЭЗИЛИШИ»

НОЗОЛОГИЯЛАРИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТЛАРИ

ТОШКЕНТ 2025

Асосий мутахассис (шифокор) маслаҳати	Шикоятларини ва анамнезини йиғиш	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Хар куни	10-12 кун. (Касалликнинг оғирлик даражасига қараб 20 кунгача)
	Объектив ва неврологик кўрув		Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Хар куни	
	Клиник инструменталь текширувлар			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Хар куни	
	Хар куни нейрохирург шифокори томонидан кузатув, боғлам алмаштириш, шунингдек ўрта ва кичик тиббий ходимлар томонидан парваришлаш			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Хар куни	

Изоҳ: ОП/ОШП/КТМП да бош мия жароҳати бўлган беморларнинг дастлабки кўриги ўтказилади. Ушбу босқичда асосий вазифалар қуйидагилардан иборат:

- жабрланувчи аҳволининг оғирлик даражасини тўғри аниқлаш;
  - умуртқа поғонаси бўйин қисмини ҳаракатсизлантириш;
  - неврологик ҳолатни баҳолаш;
  - ҳаётий функцияларни (нафас олиш ва қон айланиш кўрсаткичларини) баҳолаш, нафас олиш бузилганда ва/ёки аспирация синдроми бўлганда трахеяни интубация қилиш.
- Беморлар туманлараро шошилиш тиббий ёрдам марказига юборилади. Вилоят марказида бўлса – РШТЁИМ нинг вилоят филиалига, Тошкент шаҳрида эса - РШТЁИМга ёки ТТА 2-клиникасига жойлашувига қараб жўнатилади. Кўрсатмаларга кўра, туманлараро шошилиш тиббий ёрдам марказида стационар даволанаётган беморлар санитар авиация йўналиши бўйича маслаҳатдан сўнг РШТЁИМнинг вилоят филиалларига ўтказилади. Оғир бош мия жароҳати олган беморлар эса санитар авиация йўналиши бўйича маслаҳатдан ёки РШТЁИМда телетиббиёт маслаҳатидан сўнг ўтказилиши мумкин.

Мутахассис (шифокор) маслаҳати (қўшимча)	1. Рентгенолог (КТ и МРТ) шифокор			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	Касалликнинг оғирлигига қараб
	2. Ҳўльтразвук ташхислаш шифокори			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	Касалликнинг оғирлигига қараб
	3. Анестезиолог-реаниматолог			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	Касалликнинг оғирлигига қараб
	4. Травматолог			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта	Касалликнинг оғирлигига қараб
	5. Хирург			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1	Касалликнинг оғирлигига қараб

							марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	
	6. Окулист				Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	Касалликнинг оғирлигига қараб

Изоҳлар: Беморда қўшма жароҳатлар ва ёндош касалликлар мавжуд бўлганда тор мутахассислар кўриги ўтказилади. Шошилинч нейрожаррохлик аралашуви учун кўрсатмалар мавжуд бўлса, тор мутахассисларнинг зудлик билан маслаҳати ўтказилади. Беморнинг ҳолатига қараб, жаррохлик амалиёти стационар шароитларда амалга оширилади.

Асосий лаборатор текширувлар	1. Умумий (клиник) қон текшируви			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	
	2. Умумий (клиник) сийдик таҳлили			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	
	3. Қон гуруҳи ва Ph омилини аниқлаш			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта	
	4. Коагулограмма			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	

Қўшимча лаборатор текширувлар	1. Қоннинг биокимёвий таҳлиллари			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	
	2. Орқа мия суюқлигининг умумий таҳлили.			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	Кўрсатмага асосан	

Изоҳлар: Қўшма жароҳатлар мавжуд бўлганда, тор мутахассислар маслаҳатидан сўнг, тиббиёт муассасаларининг даражасига қараб зарур ва имкониятга мос лаборатория текширувлари ўтказилади.

Асосий инструментал текширувлар	1.Рентгенологик текширув			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	
	2.Бош мия МСКТ текшируи			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	

Қўшимча инструментал текширувлар	1. УЗИ текшируви			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	
	2. Офталмолог кўруги			Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади	касалликни стационар даволаш пайтида 1 марта ёки кўрсатмага асосан 1-2 марта	

Изоҳлар:Қўшимча инструментал диагностика текшируви фақат соҳа мутахассисининг кўрсатмасига кўра ёки стационар даволаниш жараёнида ўтказилади

ШОШИЛИНЧ СТАЦИОНАР ДАВОЛАШ УЧУН КЎРСАТМАЛАР

Диагностик тадбирлар	Тиббий хизматлар номи	Тез ва шошилинч ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Хизмат кўрсатиш ёки текширувни ўтказиш минимал сони	Даволаш муддати
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*				
		ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошилинч ёрдам маркази	Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали	Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази		
Бошқа турдаги текширувлар	Бош миянинг лат ейиши ёки эзилиши клиникаси мавжуд бўлган барча беморлар			+	+	+	кўрсатмага мувофиқ	10-12 кун (касалликнинг ғирлик даражасига қараб 20 кунгача)

Изоҳлар: Туманлараро шошилинч тиббий ёрдам марказида стационар даволанаётган беморлар, кўрсатмалар мавжуд бўлган тақдирда, санитария авиацияси йўналиши бўйича маслаҳат олганидан сўнг РШТЁИМнинг вилоят филиалларига ўтказилиши мумкин. Оғир бош мия жароҳати ва кўшма жароҳати бўлган беморлар эса санитария авиацияси йўналиши бўйича маслаҳат ёки РШТЁИМда телетиббиёт сеанси ўтказилганидан сўнг кўчирилиши мумкин.

МЕДИКАМЕНТОЗ ДАВО

Даволаш тадбирлари (асосий медикаментоз даво)		Тез ва шошилинч ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Ўртача суткалик дозировкаси	Бир курслик дозировка
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши	ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошилинч ёрдам маркази	Вилоят шошилинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали	Республика шошилинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази		
1.Этамзилат натрия	12,5%-2,0 мл Вена ичига ёки мушак орасига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	4,0 мл	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
2. Магнезия сульфат	25%-5,0мл Вена ичига ёки мушак орасига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	5,0 мл	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
3.Фуросемид	1%-2,0мл Вена ичига ёки мушак орасига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	2,0 мл	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
4.Маннитол	200мл-150гр Вена ичига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	1,0гр/кг	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
5.Таблетка Бензонал	100 мг Ичишга			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	100 мг 2 махал	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
6.Таблетка Нитоп	30 мг Ичишга			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	30 мгдан кунига 6 махал. (максимал суткалик дозаси 360мг)	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
7.Метоклопрамид	2,0 мл						2,0 мл.	4,0мл

гидрохлорид	Вена ичига ёки мушак орасига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади		
8.Винпоцетин	5,0 мл Вена ичига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	5,0мл	10,0мл
9.Анальгин	50%-2,0мл Мушак орасига			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	2,0мл	4,0 мл
10. Цефтриаксон	1,0грамдан мушак орасига ёки вена ичига.			қўлланилади	қўлланилади	қўлланилади	2,0грамм	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.

Эслатма: асоратлар ривожланганда, уларнинг турига қараб дори-дармон билан даволашга тузатишлар киритилади. Тайинланган дори воситаларининг кунлик ва курс дозалари фармакология бўйича қўлланмаларга мувофик, беморнинг ёши ва неврологик ҳолатнинг кечишига қараб турли миқдорларда бўлиши мумкин.

Даволаш тадбирлари (қўшимча медикаментоз даво)		Тез ва шошилич тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Ўртача суткалик дозировкаси	Бир курслик дозировка
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши	ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошилич ёрдам маркази	Вилоят шошилич тез тиббий ёрдам ИИАТ филиали	Республика шошилич ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази		

Эслатма: Бош мианинг лат ейиши ёки эзилиши оғир даражаларида, жаррохлик амалиёти ўтказилган беморларнинг касаллик кечуви жараёнида ёки асоратлар ривожланганда, уларнинг турига қараб дори-дармон билан даволашга қўшимча тузатишлар киритилади. Тайинланган дори воситаларининг кунлик ва курс дозалари фармакология бўйича қўлланмаларга мувофик, беморнинг ёши ва неврологик ҳолатнинг кечишига қараб турли миқдорларда бўлиши мумкин.

ТЕЗ ВА ШОШИЛИЧ ЖАРРОҲЛИК АМАЛИЁТИ

Даволаш тадбирлари (оператив даво)	Тез ва шошилич тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича				
	Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*		
Жаррохлик амалиёти/аралашув/муолажа номи	ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошилич ёрдам маркази	Вилоят шошилич тез тиббий ёрдам ИИАТ филиали	Республика шошилич ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази
1. Калла суяги резекцион декомпрессив трепанацияси ва мия пардалари ёки мия ичи гематомаларини олиб ташлаш	-	-	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади
2. Калла суяги суяк-пластик трепанацияси ва мия	-	-	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади

пардалари гематомаларини олиб ташлаш					
3. Мия пардалари гематомалри ёки мия ичи гематомаларини каминвазив усул билан олиб ташлаш	-	-	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади
4. Декомпрессив гемикраниотомия	-	-	-	Ўтказилади	Ўтказилади
5. Калла суяги резекцион трепанацияси ва суяк бўлакларини олиб ташлаш	-	-	Ўтказилади	Ўтказилади	Ўтказилади
Эслатма: Жаррохлик амалиёти ўтказилган беморларга антибактериал даво ҳамда қўшимча дори воситалари касалликнинг оғирлик даражасига қараб ўзгартирилиши ёки қўшилиши мумкин.					

ДАВОЛОВЧИ ОВҚАТЛАНИШ/ПАРҲЕЗ

Овқатланиш тартиби	Тез ва шошинч тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича				
	Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*		
	ТТЁ/ уй шароитида	ОП/ ОШП/ КТМП	Туманлараро шошинч ёрдам маркази	Вилоят шошинч тез тиббий ёрдам ИИАТМ филиали	Республика шошинч ва тез тиббий ёрдам ИИАТ маркази
Парҳез столи ва унинг давомийлиги					
Стол № 15	+	+	+	+	+
Эслатма: беморларга махсус терапевтик парҳезлар талаб қилинмайди.					

РЕАБИЛИТАЦИЯ

Реабилитация тадбирлари	Тиббий хизматлар номи	Уй шароитида	ОШП/ОП / КТМП	Стационар шароитида	Тадбирлар минимал сони	Реабилитация муддати
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	1.Невропатолог	+	+		кўрсатмага мувофиқ	Неврологик нўксон даражасига кўра
	2.Реабилитолог	+	+	+	кўрсатмага мувофиқ	Неврологик нўксон даражасига кўра
Эслатма: реабилитация чоралари ҳар бир бемор учун зарар даражасига ва комбинацияланган жароҳатларнинг мавжудлигига қараб individual равишда тавсия этилади.						
Лаборатор текширувлар						
Эслатма: реабилитация чоралари ҳар бир бемор учун зарар даражасига ва комбинацияланган жароҳатларнинг мавжудлигига қараб individual равишда тавсия этилади.						
Инструментал текширувлар	ЭЭГ		+	+	Кўрсатмага мувофиқ	
Эслатма: реабилитация чоралари ҳар бир бемор учун зарар даражасига ва комбинацияланган жароҳатларнинг мавжудлигига қараб individual равишда тавсия этилади.						

Davolash tadbirlari (medikamentoz davo)						
Реабилитацион усуллар	1.Физиотерапия		+	+	Кўрсатмага мувофик	Неврологик нуқсон даражасига кўра
	2.Массаж	+	+	+	Кўрсатмага мувофик	Неврологик нуқсонга даражасига кўра
	3.ЛФК	+	+	+	Кўрсатмага мувофик	Неврологик нуқсон даражасига кўра
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	Uy sharoitida	OSHP/OP/КТМР	Statsionar sharoitida	O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
1. Бензонал	Таблетка 100 мг, ичишга.	+/-	+	+	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.	Беморнинг ёши ва вазнига мос равишда.
Izoh: Курсатилган дори воситаларини амбулатор равишда 3 ойдан 6 ойгача ичилади.						

РШТЁИМ Нейрохирургия ва кўшма жароҳатлар бўлими рахбари, т.ф.д., профессор

_____

Махкамов К.Э.

РШТЁИМ Қон томир нейрохирургия бўлими мудири, т.ф.д.

_____

Махкамов М. К.

РШТЁИМ болалар жароҳатлари хирургияси ва нейрохирургия бўлими мудири, т.ф.н.

_____

Насимов С.Т.